Goran Vojnović

CSEFUROK, HÚZZATOK HAZA!

TYPOTEX VILÁGIRODALOM

Goran Vojnović

CSEFUROK, HÚZZATOK HAZA!

Fordította
Reiman Judit

TYPOTEX

Az Európai Unió
társfinanszírozásával

Az Európai Unió társfinanszírozásával. Az itt szereplő vélemények és állítások a szerző(k) álláspontját tükrözik, és nem feltétlenül egyeznek meg az Európai Unió vagy az Európai Oktatási és Kulturális Végrehajtó Ügynökség (EACEA) hivatalos álláspontjával. Sem az Európai Unió, sem az EACEA nem vonható felelősségre miattuk.

JAK SLOVENIAN BOOK AGENCY

A könyv a Szlovén Könyvügynökség támogatásával jelent meg.

Čefurji raus!
Copyright © Goran Vojnović, 2008
Published by arrangement with Beletrina Academic Press www.beletrina.com
Hungarian translation © Reiman Judit, 2026
Hungarian edition © Typotex, Budapest, 2026
Engedély nélkül semmilyen formában nem másolható!
Ezt a könyvet ember írta és ember fordította.

A borító Denis Simčič fotójának felhasználásával készült.

ISBN 978 963 493 370 0
ISSN 2064-2989

Enyéimnek

Ki az a csefur? A csefur olyan személy, aki egy adott ország területén él, de nem tartozik a többségi nemzethez.

Esetünkben ezek azok az emberek, akik a Kolpa folyótól délre vagy keletre fekvő területekről származnak. A legtöbbször a csefurok közé soroljuk az ő leszármazottaikat is. Fizikai megjelenésükben a többségi népességtől alacsony homlokuk, összenőtt szemöldökük, kiugró arccsontjuk és erősebb alsó állkapcsuk különbözteti meg őket. Alapvető viselkedési jellemzőik: szeretik a kényelmes életet, káromkodnak, nem vetik meg az alkoholt, a gyengébbik nemet és a focit. Imádják a giccset és az arany ékszereket. Szeretik a harcművészeteket, és gyakran teljesen ok nélkül is agresszívek. Akklimatizációs idejük a legtöbb esetben nagyon hosszú.

Robert Pešut Magnifico dalából[1)]

čefur: huszadik századi bevándorló a volt Jugoszlávia déli köztársaságaiból, írásban még: čifur, čufur, čefurka, čifurka, čufurka, čefurski, čifurski, čufurski, mindegyik pejoratív.

Valószínűleg a horvát és szerb Čift, Čivut, 'zsidó' szóból származik, amely a legtöbb nyelvjárásban pejoratív jelzője e népcsoportnak.

A szlovén -ur az eredeti -ut helyett a nemčur mintájára a negatív jelentéstartalom miatt alakult ki.

Marko Snoj: Szlovén etimológiai szótár

ČEFURJI RAUS!

Népszerű graffiti a ljubljanai utcákról

1 Robert Pešut Magnifico népszerű szlovén énekes, akinek *Kdo je čefur* (Ki a csefur?) című, provokatív és tabutémákat feszegető dalában egy rádióbemondó adja meg a csefur kifejezés szatirikus definícióját.

Miért nincs saját focicsapatom

Nekem nincs focicsapatom! Ez az, ami a legjobban felbassza az agyamat. Ha Belgrádban élnék, a Crvena Zvezdának szurkolnék, és Zvezdaš lennék. Delija[2] mindhalálig! Ha Szarajevóban élnék, Manijak lennék, a Željezničar szurkolója. Itt viszont minden el van baszva. Az Olimpijának nem lehet szurkolni, ha a Slovanban játszol, ahogy én. A Slovannak pedig nem lehet szurkolni, mert az gáz. Ez egy kibaszott szar suttyó klub. Akkor legyek Red Tiger? Na persze! Még mit nem! A Slovan focistái az alsómucsai ligában játszanak. A stadionjukban ezer állóhely van. Az Olimpija pedig apuci és anyuci fiacskáinak klubja.

Murglei[3] buzigyerekek játszanak ott. Nem mintha nem szurkolnék az Olimpijának. Csak Green Dragon nem lennék semmi pénzért a világon. Nem is tudom, miért. Szánalmas szívás. Baszom. Talán tényleg az a baj, hogy csefur vagyok. De éppen azért, mert csefur vagyok, az is zavar, hogy nincs focicsapatom. Ez a véremben van. Az, hogy kell egy focicsapat, amit megvédenék mindenkivel szemben, aki cikizni merné.

Úgy látom, hogy a szlovén osztálytársaimat egyáltalán nem érdekli, hogy nincs saját csapatuk. Leszarják! Engem viszont ez annyira felcsesz, hogy legszívesebben bemázolnék valakinek. Ez

[2] Delija – a belgrádi Crvena Zvezda szurkolója.
[3] Murgle – Ljubljana egyik legelőkelőbb kerülete.

a kibaszott hagyomány itt nem létezik. Ha Barcelonában születsz, az öregek vesznek neked egy Ronaldinho-mezt, klubtagsági kártyát, és vasárnap elvisznek a Nou Campba, hogy megnézd a Real elleni derbit, és aztán egész életedben jársz a meccsekre. És amikor megházasodsz, a feleségeddel jársz a mérkőzésekre, aztán a gyerekeiddel, aztán az unokáiddal, és így tovább. És a Barca számodra szent. Ha valaki csak kimondja a Real vagy Ronaldo nevét, azonnal lezúzod. Nincs vita. Szétrúgod a seggét! És ha Eto'o mezében jössz az iskolába, menő vagy. Ha Raúl mezét veszed fel, kapsz a fejedre. Nem úgy, mint Szlovéniában, ahol te vagy a legnagyobb lúzer a világon, ha Cimet[4] mezében jössz az iskolába. És a ljubljanai Prešeren tér közepén nyugodtan sétálhatsz Maribor-mezben, senki sem fog behúzni egyet érte.

A faterom, Radovan Đorđić a Zvezda szurkolója. Én is az voltam kiskoromban, és Radovan videokazettáit néztem a mérkőzésekről, amikor világbajnokok voltak. Stojanović, Radinović, Najdovski, Šabanađović, Belodedić, Jugović, Prosinečki, Savičević, Binić, Mihajlović, Pančev. Néztem őket a Milánó ellen, amikor egy null volt a Zvezda javára, de köd miatt félbeszakították a mérkőzést, majd a megismételt meccsen tizenegyesekkel estek ki. Néztem őket a Köln ellen, amikor Stojanović megsérült, a cserekapus Milojević pedig három gólt kapott a második félidőben. Aztán végül mindenki kiesett a listáról, és Európa-bajnokok lettek. Anyám, Ranka, elmondta, hogy otthon totál őrület volt, tele volt a ház. Apám haverjai, öreg csefurok. Mind a Zvezda drukkerei. Az elején teljes kussban nézték a mérkőzést, időnként valamit okoskodtak, aztán hirtelen felordítottak: „Gyerünk! Na neee! Anyád picsáját, önző disznó! Húzz a faszomba, ostoba barom! Szar-

4 Cimet – Sebastjan Cimirotič, szlovén válogatott labdarúgó.

jál sünt, te állat! Isten büntessen a feleségeddel!" Aztán megint mind csöndben ültek, mérlegeltek a következő Zvezda-helyzetig. A faterom amúgy bosnyák, csak szerb, és születése óta a Crvena Zvezdának szurkol, és Belgrádba és Szarajevóba járt mérkőzésekre drukkolni. Csak én nem lehetek Delija. Nem tudom, miért. Ez az egész komplikált, baszod. Szurkolok a Zvezdának, de hogy az én csapatom lenne, az túlzás. Ez a belgrádiaknak való. Ha menő vagy, akkor a saját városod csapatának szurkolsz. Csak éppen Ljubljana egy kibaszottul furcsa város.

Talán azért van ez, mert csefur vagyok. Ha szlovén lennék, az Olimpija csapatának drukkolnék otthon, és valószínűleg hokizni járnék. Apukám, Janez, szépen mellém ülne, és elmesélné, hogy az Olimpija a hetvenes években országos kosárlabdabajnok volt, és hogy a nyolcvanas években döntetlenre végzett a Crvena Zvezdával, ami világbajnok volt, majd hogyan játszott a Milánóval, és hogy ezen a mérkőzésen játszott utoljára Marco van Basten, és az Olimpija csak 3:0-ra kapott ki. Erről van szó. Ha egyszer szurkoltál egy világbajnok fociklubnak, akkor nem tudsz csak úgy átállni, és felizgulni a döntetlen eredményektől, a tisztes vereségektől, a Bajnokok Ligája elődöntőjén, a Szlovén Kupán és a nagy győzelmeken a Beltinci FC ellen. Nem, édes faszom, ez nem megy. Szurkoltam az Olimpija kosarasainak, amikor a Final Fourban voltak Rómában, amikor szétverték a Panathinaikószt Dominique Wilkinsszel és a Kindert Predrag Danilovićcsal. Aztán amikor elkezdtek veszíteni a Krka és a Laško ellen, kifulladt a projekt. Itt nincs meg a velünk született hagyomány. Ez valami csefur dolog bennem. Vagy a világ legjobbja vagy, vagy elmehetsz zabot hegyezni, ahogy Radovan mondaná.

A barátaim a Zvezdának szurkolnak. Dejan drukker. És Aco is. Csak az ő szüleik Szerbiából származnak. Mi, bosnyákok, ki-

csit másképp látjuk ezt. Radovant felcseszik a csetnikek,[5] Arkan,[6] Ceca,[7] Gurović[8] a Draže Mihajlović[9]-tetoválásával, és az, hogy a Zvezdából olyan klubot csináltak, aminek az Olimpijához hasonlóan a Bajnokok Ligája elődöntőjében kell játszania. Bassza meg. Dejan vörös drukkersálat visel a nyakában, és elélvez a Zvezda mérkőzésein, amiket a finnekkel, magyarokkal, észtekkel és hasonló lúzerekkel játszanak. Aco csak a horvátokra, én pedig csak a németekre indulok be, esküszöm. Ezt apám egyik haverjától örököltem, aki egyszer a zágrábi Dinamóból a Zvezda csapatába igazolt, és aztán elmagyarázta, mennyire különböznek egymástól a klubok és bennük az emberek. Amikor Zágrábban a Bajnokok Ligája sorsolására készülnek, bénán azt motyogják: „Tudjátok, srácok, milyen jó lenne, ha nem a németekkel találkoznánk az első körben. Akkor talán továbbjutnánk a másodikba. Csak ne a németek legyenek." A Zvezdában viszont így döngetik a mellüket: „Csak a németeket kapjuk, hogy jól megkúrjuk őket, mint negyvenötben, a sváb anyjukat. Öt gólt baszunk be nekik!" Nem mintha akkor a németek törtek-zúztak volna, de nagyobb az esély, ha eléggé tökösen állsz a meccshez. Én erre esküszöm. Micsoda kibaszott mérkőzés az olyan, amire úgy mész ki, hogy már a minimális vereséget is sikerként könyveled el. Ez nem mentalitás. Ezért Aco, Dejan, én – és néha még Adi is csatlakozik hozzánk – a jugó válogatottnak szurkolunk. Esküszünk egy istenre, Bodiroga a neve! A kosarasoknak együtt szurkolunk, de a röplabdát, vízilabdát és

5 Csetnik – szerb nacionalista harcos.

6 Željko „Arkan" Ražnatović (megh. 2000-ben) – szerb nacionalista, háborús bűnös, a „Tigrisek" paramilitáris szervezet és a Crvena Zvezda vezére.

7 Ceca Ražnatović – szerb énekesnő, Željko „Arkan" Ražnatović özvegye.

8 Milan Gurović – szerb kosárlabdázó.

9 Draže Mihajlović – a csetnikek vezére a második világháborúban, szerb nemzeti hős.

hasonló szarságokat nem tudom komolyan venni. Foci és kosárlabda. Na jó, a kézilabda talán még elmegy. A többi nem számít.

Fužinének[10] saját focicsapat kellene. Az lenne a menő. Hiszen húszezren vagyunk itt. Az illegális bevándorlókkal együtt harmincezren. Ha nem számoljuk a drogosokat. Fužine FC. Ez volna a poén. Vagy egy nagy csapatnak szurkolsz, ami a világbajnoki címért küzd, vagy egy kicsi, vidéki, lakótelepi klubnak, ami minden mérkőzést elveszít, és általában az egész egy vicc, és a mérkőzéseken száz nagyokos gyűlik össze, és minden meccs után valakit megvernek, és mindenki ráugrik. Ljubljana valahol a város és a falu között helyezkedik el, klubjai pedig valahol a jó és a semmi között. A Fužine FC lenne a megoldás. Erre lehetne építeni. Fužine menő!

Már egy ideje úgy nézett ki, hogy lesz saját csapatunk. Az öregek minden vasárnap rendszeresen kihozták a hálókat a focipályára, és fociztak. A pálya szélén a nyugdíjasok sakkoztak, valaki hozott egy csomagtartónyi sört, a lelátók tele voltak kölykökkel és olyan felnőtt csefurokkal, akik nem tudnak focizni, mert víz van a térdükben, és hasonló faszságok. De legfőképpen soha sehol nem láttam nőket, és nem hallottam egyetlen szlovén szót sem. Csak Matej, a postás játszott ott, akit aztán mindenki Slovenacnak hívott, mert ő volt az egyetlen, aki nem volt csefur. Ugyanezen okból a házmesterünket, Vladót, Tuđmannak[11] hívták. Mert Slavonski Brodból származott. Leszarom, hogy nem volt horvát. Smajlagićot pedig mindenki Janšának[12] hívta, mert egyszer tüntetett azért, hogy Janšát engedjék ki a börtönből. És játszottak. Kurva jó volt.

[10] Fužine – ljubljanai lakótelep, ahol a legnagyobb számú, a volt Jugoszláviából származó bevándorló él.

[11] Franjo Tuđman – a független Horvátország első államfője.

[12] Janez Janša – szlovén politikus, pártvezér, több ciklusban szlovén miniszterelnök.

Szerettük nézni, és röhögni az öregeken, akik egy kicsit tudtak szlovénul, egy keveset már elfelejtettek a csefur nyelvből, és most valami keveréket beszéltek. A fužinei nyelvet. Ilyeneket hallottunk: „Adjál labda! Meghúztam boka! Fáj hát!" Ráadásul röpködtek a náci és rasszista gúnynevek és csúfolódások, amikkel röhögve dobálóztak a házmesterek, vízvezeték szerelők, sofőrök, kalauzok, kőművesek és a többi fužinei csefur, és amik társadalmi-politikai konnotációkkal voltak tele a korábbi közös térségből: „Lőjj már, te szlovén! Basszon szájba Milka Planinc![13] Baszd meg a kurva usztasákat![14] Bosnyákok, ti hülyék vagytok, vagy vakok? Egyedül állok a kapu előtt, és nem láttok!"

Aztán minden elbaszódott. Még a rokkant sakkozók sem játszanak ott többet. A Fužine FC már nem opció. Az Olimpija is szétesett, már nem létezik. Totál para. El tudjátok képzelni, hogy a Barca szétessen? Vagy a Bayern? Vagy a Liverpool?

Az emberek az utcára vonulnának, tüntetések lennének mindenhol. Szétvernék a parlamentet. Minden felelőst felakasztanának a faszánál fogva. De itt nem ez történik. Az ország legnagyobb futballklubja tönkremegy, és senkit sem érdekel. Ha bezárnák a filharmóniát, akkor minden művész nekiindulna, és a hagyományokról, kultúráról és még ki tudja miről tartana előadásokat. De ha szétbaszod a klubot, amelyben Marco van Basten játszotta az utolsó meccsét, az nem számít. Hiszen csak sportolók. Ostobák, műveletlenek, kulturálatlanok. Amúgy is csak a csefurok fociznak. És mindegyiküknek rövid és görbe a lába. Ez az a kibaszott mentalitás. Semmi tisztelet. Hogyan lehetne valaki büszke valamire, amit mindenki lenéz. Aztán valami asszimilációról hablatyolnak. Ez lassan megy. Jönnek a munkások a volt Jugoszláviából, és aztán

[13] Milka Planinc – 1982–1986 között jugoszláv miniszterelnök.
[14] Usztasa – nacionalista horvát függetlenségi mozgalom.

egyből imádják Prešerent[15] meg Cankart?[16] És még mit? Mintha otthon olyan büszkék lettek volna a saját költőikre. Én a focicsapatomra szeretnék büszke lenni. De nem tudok. És akkor a szlovén identitásom szenved. És a csefur énem is. Hogyan tudnék asszimilálódni és olyan lenni, mint a szlovénok, ha nincs focicsapatom. Nem megy. És ez nagyon felbasz.

[15] France Prešeren – a legnagyobb szlovén romantikus költő.
[16] Ivan Cankar – a szlovén modernizmus kiemelkedő írója.